

Reactie van BTG (Branchevereniging voor ICT en Telecommunicatie Grootgebruikers) op de marktconsultatie van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat m.b.t. Frequentieveiling 3,5GHz band

Datum: 28 juni 2021

Versie: definitief

Inleiding

BTG is de Branchevereniging voor ICT en Telecommunicatie Grootgebruikers in Nederland. BTG behartigt sinds 1986 de belangen van Nederlandse bedrijven en instellingen die op grote schaal gebruikmaken van bedrijfscommunicatie. BTG organiseert hiertoe netwerkbijeenkomsten, waarbij het delen van kennis en ervaring centraal staat. BTG vertegenwoordigt haar leden bij binnen- en buitenlandse toezichthouders. De vereniging telt ruim 180 leden binnen zowel het bedrijfsleven als de overheid.

BTG verbindt organisaties in hun gezamenlijke belangen in het domein van ICT en Telecommunicatie. BTG organiseert daartoe structurele lobby tussen overheid, leveranciers en leden en biedt haar leden een netwerk voor ontmoeting en kennisdeling. BTG signaleert trends en vertaalt deze in relevante inhoud en activiteiten. Ledenvoordeel wordt gerealiseerd door bundeling van vraag en daarop gebaseerde dienstverlening.

Voor zakelijke gebruikers in Nederland is behoefte aan specifieke telecommunicatie dienstverlening die afwijkt van de massamarkt behoefte. Voor deze dienstverlening is op dit moment in veel gevallen nog niet een passend aanbod op de aanbieders/ providers markt beschikbaar. Zakelijke gebruikers zijn voor het invullen van deze behoefte nog vaak genoodzaakt om private oplossingen te creëren.

BTG heeft onder haar leden een expertgroep opgericht geheten KMBG: Kritische Mobiele Breedband Gebruikers. Deze expertgroep bevat een aantal van de BTG leden alsmede een aantal derden bedrijven voor wie mobiele communicatie een bedrijfskritisch en missie kritisch middel is geworden. De expertgroep bundelt de belangen van deze kritische mobiele gebruikers en voedt BTG met inhoudelijke kennis en reacties op vigerend en voorgesteld beleid. Daarnaast behartigt BTG de belangen voor haar leden waar het gaat over indoor gebruik van mobiele communicatiediensten. BTG heeft voor dit onderwerp ook een expertgroep opgericht en is in overleg met de mobiele netwerk operators in Nederland en heeft de afgelopen periode een overeenstemming bereikt over multi-operator gebruik van indoor infrastructuren.

BTG reageert op deze consultatie frequentieveiling 3,5GHz van het concept-bekendmakingsbesluit en de conceptvergunningen en heeft hiervoor wederom haar achterban geraadpleegd. BTG vertrouwt erop dat het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat de mening en behoeften van BTG en haar achterban zorgvuldig afzet tegen het algemeen belang en maatregelen in overweging neemt die tegemoetkomen aan deze marktbehoeften.

Inhoudelijke reactie

Belang van private lokale netwerken

BTG wil nogmaals het grote belang van private lokale mobiele netwerken benadrukken. Sinds nu alweer enige tijd zijn en worden er diverse private initiatieven ingericht door de innovatie gedreven technische instituten in NL. Denk aan 5G Groningen, Field lab Eindhoven/Helmond en het Do IoT fieldlab met de TU, TNO, Surf, MCS en Strict. Deze initiatieven komen tot stand mede door subsidie van de overheid en streven allemaal naar innovatie op basis van 5G. Het is van belang te onderkennen dat een zeer groot deel van deze toekomstige 5G killer applicaties naar verwachting niet op reguliere 5G publieke netwerken gaan werken. Met name door de Uplink behoefte maar ook door een meer kleinschalige of specifieke inzet. BTG verwacht van Min. EZK dat hier terdege rekening mee zal worden gehouden in de beschikbaarstellingen toewijzing van radiospectrum. De B.V. Nederland loopt hier een groot risico op achterstand t.o.v. de andere EU-landen.

Nederland is afwijkend t.o.v. de rest van Europa

De veiling heeft betrekking op 300MHz in de frequentieband 3450-3750 MHz. Zoals BTG al in een eerdere reactie heeft aangegeven is dat deze indeling uniek is in Europa. Het geeft een minder optimale harmonisatie en zal aan de grenzen van Nederland leiden tot meer complexiteit bij het afstemmen met netwerkaanbieders in de omliggende landen. Bijvoorbeeld door de toewijzing van 3400 – 3700 aan MNOs in Duitsland worden er belemmeringen verwacht in het gebruik in Nederland van de 3400-3450 MHz als gevolg van de te verwachten andere up- en down link verhouding die private gebruikers willen t.o.v. de primair down link gerichte MNO (Mobiele Netwerk Operator) karakteristieken.

Ingebruikname

Er worden voorwaarden gesteld aan het aantal km² dat het spectrum in gebruik genomen moet worden binnen 2 jaar en 5 jaar. Dit is echter zonder voorwaarde van de benutting van het spectrum of van kwaliteit van dienstverlening. BTG ziet dit als een gemiste kans en stelt voor om naast oppervlakte eisen ook kwaliteitseisen te stellen en bij onderbenutting van het spectrum op bepaalde locaties dat de vergunninghouder verplicht kan worden het spectrum ter beschikking te stellen aan andere potentiële gebruikers tegen een maximaal (realistisch) huurbedrag.

Bij de ingebruikname wordt gesproken van een minimale bandbreedte van 5MHz. BTG zit dit als een onterechte keuze. De MNOs hebben betoogd dat deze frequentieband absoluut vereist is voor de uitrol van 5G en de behoefte aan capaciteit te kunnen realiseren. Daarnaast gaat de veiling uit van kavels van 60MHz en 10MHz. BTG zou willen zien dat, naast de reeds in de vergunningsvoorwaarden gestelde geografische dekkingseis, de operators de maximaal mogelijke capaciteit zo spoedig mogelijk beschikbaar maken, en stelt daarom voor om een verplichting op te leggen om bijvoorbeeld binnen 2 jaar minimaal 50% van het verworven hoeveelheid spectrum in te zetten, en 100% na 5 jaar. Een dergelijke eis past ook beter bij het in de Nota Mobiele Communicatie 2019 geformuleerde beleid dat niet meer frequenties ter beschikking worden gesteld dan noodzakelijk is om het beoogde doel te realiseren (efficiënt); als slechts een klein deel (5MHz) door de operator wordt uitgerold is er blijkbaar geen behoefte aan meer.

Een ander alternatief is om voor bestaande MNOs, die reeds over ander spectrum beschikken, de eis te stellen dat uiterlijk twee jaar na vergunningverlening over 98% van de oppervlakte van elke

Nederlandse gemeente een gebruiker die zich met een 5G-toestel buitenhuis bevindt met een waarschijnlijkheid van >90% een significant hogere snelheidseis haalt dan bij de voorwaarden voor de recent uitgegeven 700MHz vergunningen.

Voorkomen van interferentie

Er worden in de voorwaarde voor het aangrenzende spectrum voor lokale vergunninghouders al voorwaarden opgesteld waaraan deze vergunninghouders moeten voldoen ter voorkoming van interferentie van de 3450 tot 3750 MHz frequentie band. Omgekeerd worden er geen eisen gesteld aan bescherming van de banden 3400 tot 3450 en 3750 tot 3800MHz. Terwijl er wel eisen worden gesteld aan de bescherming van de banden onder de 3400MHz en boven de 3800MHz.

Het is echter nog opvallender dat nieuwe vergunningen voor de 3400 MHz – 3450 MHz en 3750 MHz – 3800 MHz sub-banden, die zijn verstrekt na afloopdatum van de zogenaamde bevrozingsperiode in het NFP2021, als bepaling meekrijgen dat zij geen storing mogen veroorzaken op de landelijke netwerken en dat zij storingen van landelijke netwerken moeten accepteren. En ook dat die nieuwe vergunninghouders dezelfde synchronisatieparameters moeten gebruiken als die van de landelijke netwerken. Dat betekent dat die lokale netwerken niet kunnen kiezen voor een eigen uplink en Downlink verhouding. Bij de toepassingen in lokale netwerken vraag de uplink in veel gevallen meer capaciteit dan de Downlink. Daarmee wordt het zeer inefficiënt, en misschien zelfs onmogelijk, om de benodigde UL verkeerscapaciteit te realiseren in lokale netwerken; resterende oplossingsrichtingen zijn de inzet van veel meer spectrum (wat dus spectrum inefficiënt is) en inzet van veel basisstations.

BTG vindt deze voorwaarden opmerkelijk en ongewenst. De toepassingen van lokale private netwerken die gebruik gaan maken van deze frequenties kunnen een aanzienlijk maatschappelijk doel dienen anders dan wat verwacht kan worden van de netwerken van (publieke) dienstverleners in de band 3450-3750MHz. BTG vindt het ook ongewenst dat lokale private netwerken, die vaak missiekritisch zullen zijn, storing van de MNO netwerken moeten kunnen toelaten. Het belang van deze toepassingen en netwerken wordt daarmee zwaar onderschat. BTG vraagt het ministerie om een meer evenwichtige afweging te maken tussen de belangen van de landelijke netwerkaanbieders en de lokale netwerken. Verder vindt BTG het opmerkelijk dat in de Toelichting van het Besluit sectie 2.2.2 er wordt gesuggereerd dat geen afspraken nodig zouden zijn voor bescherming van de 3400-3450MHz gerelateerd aan het gebruik van dat banddeel in Duitsland; ook daar kunnen immers ongewenste onderlinge verstoringen optreden.

Synchronisatiestructuur

Er wordt in de vergunningen aangegeven welke synchronisatiestructuur door de publieke / landelijke netwerken moeten worden geïmplementeerd. Daarnaast is aangegeven dat de lokale netwerken met nieuwe vergunningen in de 3400 MHz – 3450 MHz en 3750 MHz – 3800 MHz sub-banden uitgegeven na de zogenaamde bevrozingsperiode verplicht zijn om dezelfde synchronisatiestructuur toe te passen. Deze synchronisatiestructuur is grotendeels gericht op downlink verkeer, zoals dat van belang is voor de publiek mobiele operators. Echter voor lokale, private netwerken is juist de behoefte aan uplink gefocust verkeer. Zoals eerder in deze response aangeven ontstaat door deze verplichting een grote beperking voor de lokale netwerken. Om toch de benodigde UL capaciteit te realiseren zal meer spectrum moeten worden ingezet door dergelijke lokale netwerken. Gezien de

beperkte hoeveelheid spectrum welke beschikbaar wordt gesteld voor lokale netwerken is dit een zeer ongewenste situatie.

Meer algemeen gezien is BTG van mening dat in de vergunningsvoorwaarden meer aandacht zou moeten zijn voor de mogelijkheid dat een lokaal netwerk een andere synchronisatiestructuur wil toepassen dan wat de landelijke netwerken gebruiken, zoals eerder genoemd voor de UL/DL verhouding maar mogelijk ook voor de sub carrier spacing, met namen om low delay toepassingen beter mogelijk te maken.

BTG stelt voor dat in de vergunningsvoorwaarden meer aandacht wordt besteed aan de belangen van de verschillende vergunninghouders.

Huur en Verhuur

BTG vindt het positief dat er in de veilingvoorwaarden ruimte is gemaakt waarbij vergunninghouders spectrum mogen huren en verhuren. Uit de huidige tekst kan evenwel niet opgemaakt worden of partijen als broker mogen optreden en frequenties mogen doorverhuren. Om te voorkomen dat er door de schaarste aan beschikbaar spectrum speculatieve prijzen rond spectrumverhuur gaan ontstaan, beveelt BTG aan om hiervoor een plafond in de voorwaarden op te nemen. Het maken van afspraken rondom huur en verhuur kan aan marktpartijen worden overgelaten met een toezichhoudende functie voor ACM. Mochten marktpartijen er niet uitkomen dan is het aan te bevelen een template te ontwikkelen met voorwaarden en afspraken tussen huurders en verhuurders. Enerzijds draagt dit bij aan het stroomlijnen van het huur-verhuur proces en biedt inzicht aan partijen, maar ook om te voorkomen dat door de verhurende partij voorwaarden worden gesteld welke de huur onaantrekkelijk of zelfs onwerkbaar maken voor lokale netwerken.

Frequentie technische voorwaarden

In Bijlage 1 van het ontwerp bekendmakingenbesluit wordt voor de frequentie technische voorwaarden verwezen naar het EU besluit 2008/411/EG en de bijlage onderdelen B sub 1 en C daarvan. Dat besluit kent evenwel de bedoeld bijlagen niet. Volgens BTG zou verwezen moeten worden naar het EU besluit 2014/276/EU en de daarbij bestaande bijlagen.

Transitie regeling

Hoewel deze consultatie gaat over de frequentieveiling van de 3,5GHz band, wil BTG opmerken dat tot op heden er geen duidelijkheid is gegeven door het Ministerie over de mogelijke oplossingsrichtingen voor de huidige private netwerken / vergunninghouders in deze band. Zo is er nog niet door het ministerie aangegeven welke alternatieve frequentieband(en) door deze netwerken gebruikt zou kunnen worden. Gezien de door het ministerie gewenste tijdlijn voor de veiling en de tijd benodigd om bestaande netwerken aan te passen verwacht BTG dat het ministerie hier met de grootste spoed duidelijkheid in brengt.

Indoor vs outdoor gebruik van spectrum

BTG merkt op dat de veilingvoorwaarden voor alleen outdoor gebruik van toepassing zijn. BTG vindt het wenselijk dat er ook voor indoor gebruik mogelijkheden worden gecreëerd voor gebouweigenaren om spectrum in de 3,5GHz band te gebruiken voor private netwerk toepassingen binnen gebouwen. Juist de toenemende binnen-buiten isolatie van moderne gebouwen zou

mogelijkheden moeten scheppen om onderlinge verstoringen van outdoor MNO en indoor private netwerken voldoende te beperken

Additioneel spectrum

BTG benoemt de noodzaak van additioneel spectrum voor lokale netwerken. We hebben begrepen dat in de band 3,8 – 4,2 Ghz additioneel spectrum beschikbaar komt voor lokale netwerken. BTG vraagt het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat minimaal 100 Mhz aaneengesloten in deze band beschikbaar te stellen, ingaande Q1 2022.